

KOMPOSTUJME BIOLOGICKÝ ODPAD

Kompostovanie patrí medzi najstarší a overený spôsob zhodnocovania biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu.

Separáciou a zhodnocovaním biologického odpadu sa vieme podieľať na výraznom znížení množstva komunálneho odpadu ukladaného na skládky. Bioodpad z domácností tvorí 30-45% komunálneho odpadu, ktorý podlieha rozkladu.

Podobné procesy prebiehajú aj v prírode, kde dochádza k zhodnoteniu odumretých rastlinných a živočíšnych tel práve ich rozkladom. Bioodpad produkovaný ľudskou činnosťou vieme kompostovaním premeniť na hnojivo - kompost. Používaním kompostu v záhradke vrátime do pôdy výživné látky, ktoré sú potrebné pre udržanie kvality pôdy.

BIOLOGICKY ROZLOŽITELNÝ KOMUNÁLNY ODPAD (BIOODPAD)

Od 1. januára 2006 sa zakazuje zneškodňovať bioodpad zo záhrad a parkov, vrátane odpadu z cintorínov a z ďalšej zelene na pozemkoch právnických, fyzických osôb a občianskych združení, ak sú súčasťou komunálneho odpadu.

Bioodpad sa delí na:

- **biologický rozložiteľný odpad (BRO)**, ktorý tvoria bioodpady zo záhradníctva, poľnohospodárstva, z výroby potravín a ich spracovania, zo spracovania dreva, výroby dosiek, papiera a lepenky.
- **biologický rozložiteľný komunálny odpad (BRKO)**, ktorý tvoria bioodpady z domácností, domácich záhrad, bioodpad z verejnej zelene, trhoviska, cintorínov, reštauračných a ubytovacích zariadení, zo školských kuchýň.

Tento leták je zameraný na BRKO z domácností a zo záhrad, ktorý tvorí najväčšie percento komunálneho odpadu a vieme ho v domácich podmienkach (prevažne v domovej zástavbe) veľmi dobre zhodnotiť na organickú hmotu - kompost.

AKÉ MATERIÁLY VIEME KOMPOSTOVAŤ?

Bioodpad z domácností

Zvyšky ovocia a zeleniny (aj citrusy), pečivo (chlieb, rohlíky, žemle), kávové a čajové zvyšky, zvyšky z jedál (zemiaky, cestoviny, ryža), odumreté izbové kvety a ich zemina, papier znehodnotený potravinami, rozdrvené škrupiny z orechov a vajíčok.

Bioodpad zo záhrad

Zvyšky po pestovaní zeleniny, pokosená tráva, ostrihané stromčeky, opadané lístie, vypletá burina, piliny, hobliny, kôra zo stromov, stará zemina, trus z hospodárskych zvierat, popol z dreva.

AKÉ MATERIÁLY NIE SÚ VHODNÉ NA KOMPOSTOVANIE?

Do kompostoviska nedávajte kosti, mäso, mliečne výrobky, papier znehodnotený farbami a chemikáliami a samozrejme staré oleje, sklo, plasty, kovy, chemické látky, farby, lieky, batérie.

KEDY A KDE SI ZALOŽIŤ KOMPOSTOVISKO?

Za účelom kompostovania sme do Vašich domácností dodali kompostéry. Na založenie kompostoviska nie je nikdy neskoro. Čím skôr sa do toho pustíte, tým lepšie. Proces kompostovania najlepšie prebieha v letných mesiacoch, ale založenie kompostoviska môžete realizovať aj v zime. Proces bude prebiehať pomalšie, ale už na jar bude možné kompostér premiestniť a kompost prekopať, čo je jedným z dôležitých pravidiel kompostovania.

Ideálne podmienky pre založenie a umiestnenie kompostoviska prináša domová zástavba so záhradkou. Práve nevyužitý kút v záhradke, voľné miesto pod stromom alebo pri záhradných kríkoch sú vhodné miesta na uloženie kompostéra. Pred umiestnením kompostéra je dôležité zabezpečiť kontakt kompostu so zemou, pretože pôdne organizmy prechádzajú zo zeme do kompostu a podieľajú sa na priebehu kompostovania.

Kompostovisko by sme nemali umiestniť na priame slnečné žiarenie a otvorené priestranstvo, aby nedochádzalo k vysúšaniu kompostu, čo má negatívny vplyv na priebeh kompostovania. Z toho dôvodu je vhodné kompostér umiestniť do tieňa a zakryť (vyrobený drevený kryt, nepotrebná textília, prípadne vyrobenie prístrešku nad kompostoviskom).

AKO KOMPOSTOVAŤ?

Veľmi dôležité informácie pri kompostovaní sú informácie o zložení bioodpadu. Podľa pôvodu sa bioodpad delí na:

- **bioodpad s prevažným obsahom dusíkatých látok**, ako sú šŕavnaté odpady prevažne kuchynské ale aj záhradné, napr. tráva, zvyšky rastlín, hnoj,
- **bioodpad s prevažným obsahom uhličítých látok**, napr. piliny, hobliny, slama, drevná štiepka ale aj papier.

Dno kompostéra vysypete hrubším materiálom (konáre, posekané drevo, piliny, slama), ktorý zabezpečí odvod nadbytočnej vody. Keď máte pripravený bioodpad rôzneho druhu, môžete ho premiešať mimo kompostéra. Väčšie suroviny, napr. konáre, si pripravíte posekaním alebo polámaním, čím zabezpečíte ich skorý rozklad. Po premiešaní sa zmes umiestni do kompostéra.

Ak nemáte dostatok bioodpadu na založenie, tak si ho podľa druhu dočasne uskladnite pri kompostéri. (Např. keď máte prevažne bioodpad z obsahom dusíka, uskladnite ho a zabezpečte si bioodpad s obsahom uhlíka). Pokiaľ nemáte možnosť uskladnenia, môžete ho umiestniť aj do kompostéra, ale snažte sa v čo najkratšom čase zabezpečiť chýbajúci druh a dôkladne kompost premiešať, aby nedochádzalo k hnilobným procesom.

Kompostovanie prebieha za prítomnosti pôdných organizmov, mikroorganizmov, kyslíka a vody. Kompost je potrebné prekopávať, aby sa urýchlil proces rozkladu, čím sa zníži aj objem kompostu.

Vlhkosť kompostu má taktiež vplyv na priebeh kompostovania. Kontrolujeme ju jednoduchým overeným spôsobom. Zoberiete ho do dlane a stlačíte. Mali by ste cítiť prítomnosť vody, ktorá nesmie z kompostu unikať. Voda spôsobí, že kompost ostane stlačený. V prípade, že po uvoľnení dlane sa kompost rozpadáva, tak v komposte je nedostatok vody.

Správny priebeh procesu kompostovania je sprevádzaný aj teplotou, ktorá vo vnútri kompostoviska môže byť 30 až 60°C. Pokiaľ teplota klesne, proces kompostovania naštartujete opätovným prekopaním kompostu.

Pokiaľ priebeh kompostovania má veľmi pomalý priebeh (např. objem bioodpadu ani po premiešaní neklesá), môžete do kompostu zamiešať menšie množstvo zeminy alebo aj hotový kompost. Zabezpečíte tým prítomnosť mikroorganizmov a pôdných organizmov, čím pomôžete proces naštartovať.

Dĺžka procesu kompostovania závisí od celého priebehu kompostovania. Z toho dôvodu je potrebné priebeh kontrolovať, aby ste v prípade zistenia stagnácie kompostu mohli účinným spôsobom zasiahnuť a opätovne proces naštartovať. K ukončeniu procesu kompostovania môže dôjsť v období 6-12 mesiacov, kedy je kompost vyzretý.

Kontrola kvality kompostu prebieha jednoduchým spôsobom. Kompost naberieme do misky, pokropíme ho vodou, zasejeme semienka např. žeruchy a mierne zatlačíme. Keď v priebehu 1 týždňa začnú semená klíčiť a lístky majú sýtu zelenú farbu, kompost je pripravený na použitie. V prípade, že semená nezačnú v danom období klíčiť alebo farba lístkov nedosahuje sýtu zelenú farbu, je potrebné proces kompostovania opätovne naštartovať. Hotový kompost preosejeme, čím odstránime hrubšie nespracované časti, ktoré použijeme pri zakladaní nového kompostoviska.

K AKÝM PROBLÉMOM DOCHÁDZA PRI KOMPOSTOVANÍ?

ZÁPACH nevhodná skladba surovinovej skladby (veľké množstvo dusíkatých surovín); kompost obsahuje veľké množstvo vody, prípadne veľké množstvo bioodpadu na začiatku kompostovania.

PLESEŇ pri umiestnení bioodpadu do kompostoviska nedošlo k jeho prekrytiu (zapracovaniu do kompostu); plesnivé zvyšky odstránime z kompostoviska, aby nedošlo k znehodnoteniu kompostu.

HMYZ prítomnosť väčšieho množstva hmyzu je spôsobená nedostatočným zakrytím kompostoviska. Ak na kompostovanie budete používať dážďovky, dávajte pozor na vlhkosť, teplotu a dostatok potravy pre dážďovky (zvyšky z ovocia a zeleniny, chlieb, pečivo, kávový výluh, čaj), pretože ináč môžu dážďovky kompost opustiť.

KDE A AKO POUŽÍVAŤ KOMPOST?

Kde používať kompost?

Hotový kompost môžete používať v záhradke, kvetináčoch, okolo okrasných stromčekov, ovocných stromov s vrstvou kompostu do 3 cm. Vo väčšom rozsahu ho môžete využiť pri jesenných úpravách záhradky alebo hriadok.

Ako používať kompost?

Kompost môžete zapracovať do zeme zaráľovaním alebo v jarných mesiacoch pri výseve alebo výsadbe. Môžete ho zamiešať do zeminy alebo vytvoriť z neho vrchnú prikrývku, z ktorej postupne výživné látky s mikroorganizmami prejdú do pôdy.

AKÉ VÝHODY PRINÁŠA KOMPOSTOVANIE?

Kompost má schopnosť zadržiavať vodu a prevzdušňovať pôdu. V závislosti od vstupných materiálov obsahuje množstvo výživných látok, ktoré obohacujú pôdu. Kompostovaním biologických odpadov z domácností a záhrad, znižujete množstvo zmesového komunálneho odpadu ukladaného na skládky a pomáhate chrániť životné prostredie. Čím menej zmesového komunálneho odpadu vyprodukuje, tým menej môžete platiť za odvoz. Tým, že si vytvoríte vlastný kompost, nemusíte platiť za drahé hnojivá a v konečnom dôsledku viete čím hnojíte.

„VEĽKÉ VECI JE MOŽNÉ DOSIAHNÚŤ JEDINE SPOLOČNÝMI SILAMI“.

Obec Štôla v roku 2009 uzatvorila s Ministerstvom životného prostredia SR zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku na zakúpenie traktora, vlečky, drviča a kompostérov vo výške 46 032,33 €. Nenávratný príspevok predstavoval 95 % (43 730,71 €) a 5 % (2 301,62 €) bolo hrađených z rozpočtu obce.